

Fekete Ádám – Nyitrai Tamás

A hazai exportkapacitások felfutása a járvány második hullámának elején is folytatódott

A koronavírus-járvány Európa más országaihoz hasonlóan Magyarországon is jelentősen csökkentette a gazdasági aktivitást. A folyamatok nyomon követését a Magyar Nemzeti Bank (MNB) kiemelt feladatként kezeli annak érdekében, hogy a megfelelő eszközökkel be tudjon avatkozni törvényi céljai elérése és a gazdaság támogatása érdekében. A hazai gazdasági folyamatok szempontjából kulcskérdés a legnagyobb exportőr vállalatok helyzete, ezért a jegybank májustól havi gyakorisággal felmérést végez az ország 100 legnagyobb exportbevétellel rendelkező vállalatának körében. Az eredmények szerint a járvány tavaszi megjelenése a hazai kiviteli kapacitásokat jelentősen csökkentette, azonban nyár közepétől fokozatos a helyreállási folyamat, melynek eredményeként a kapacitás-kihasználtság és az exportszint október elejére már megközelítette a járvány előtti értéket a vizsgált vállalati körben.

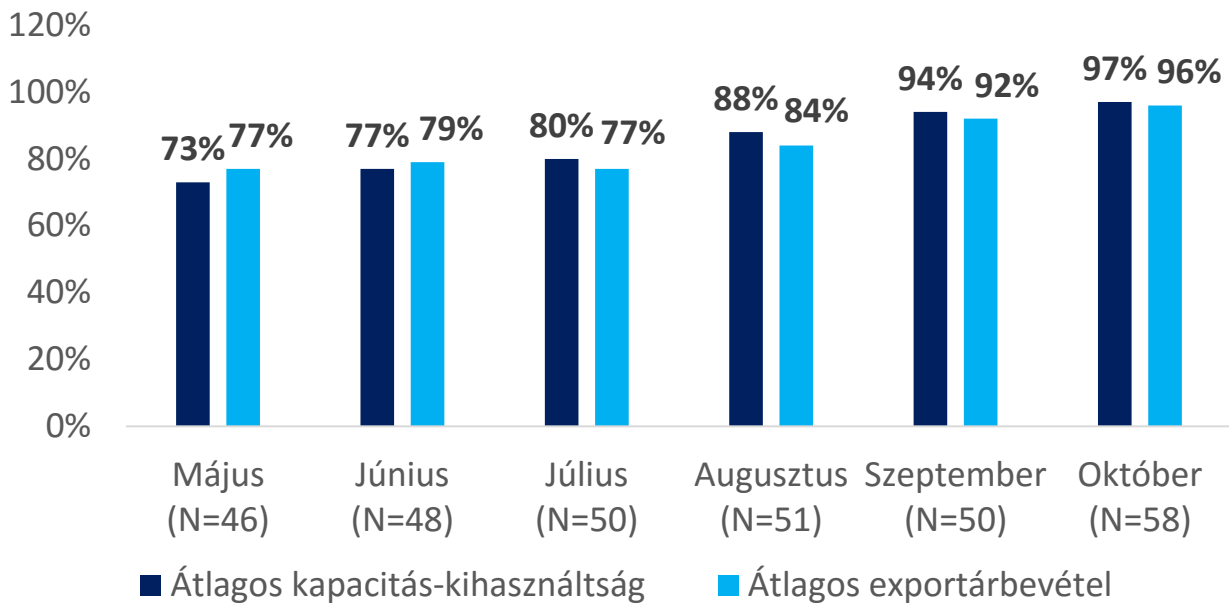
Az MNB havonta ismétlődő felmérésében a Magyarországon működő 100 legnagyobb exportbevétellel rendelkező vállalat mintegy fele (46-58 darab) vett részt május és október között. A kérdések 3 fő területet vizsgáltak: a kapacitás-kihasználtság és exportbevételi szintet, valamint a termelés felfutása előtt álló akadályokat.

A felmérésben döntően (60-70 százalék) feldolgozóipari vállalatok vettek részt. Az októberi válaszadók exportbevétele a 100 legnagyobb exportbevétellel rendelkező vállalat összesített kiviteli értékének 60 százalékát tette ki.

I. Exportbevétel és kapacitás-kihasználtság

Az exportbevétel és a termelési szint is megközelíti már a járvány előtti szintet a válaszadók körében. A koronavírus-járvány hazai megjelenése a legnagyobb exportbevételű cégeket is súlyosan érintette. Májusban a válaszadók átlagos kapacitás-kihasználtsága 73 százaléka, az átlagos exportárbevétele pedig 77 százaléka volt a válság előtti szintnek. A korlátozások enyhülésével azonban a termelés és az értékesítés is fokozatos emelkedésnek indult, így októberre előbbi a válság előtti érték 97, utóbbi 96 százalékát érte el (1. ábra). A helyreállítás dinamikája augusztusban és szeptemberben mutatkozott a legerősebbnek.

1. ábra: A válaszadók átlagos* kapacitás-kihasználtsága és exportárbevétele (válság előtti szint = 100 százalék)

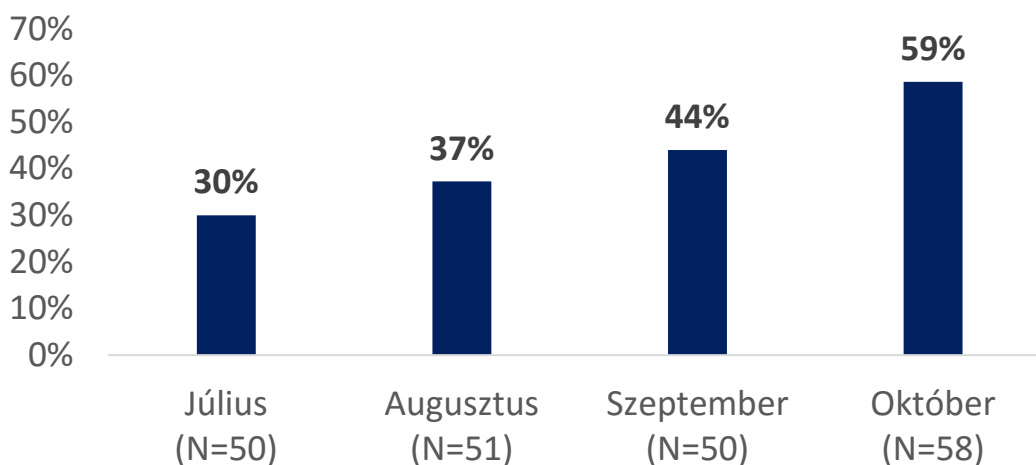

* A vállalatok 2018-as exportárbevétele szerint súlyozott értékek

Forrás: saját szerkesztés a felmérésben kapott válaszok alapján

A kilábalási folyamatot jelzi az is, hogy a júliusi 30 százalékról októberre 59 százalékra nőtt a járvány előtti termelési szinten működő válaszadók aránya (2. ábra). A termelési szintet csökkentő válaszadók októberben átlagosan a járvány előtti szint 83 százalékának megfelelő kapacitás-kihasználtság mellett működtek, ami megegyezik a szeptemberi adattal, ugyanakkor a májusi értéket 25 százalékponttal haladja meg.

2. ábra: A járvány előtti, vagy azt meghaladó termelési szinten működő válaszadók aránya*

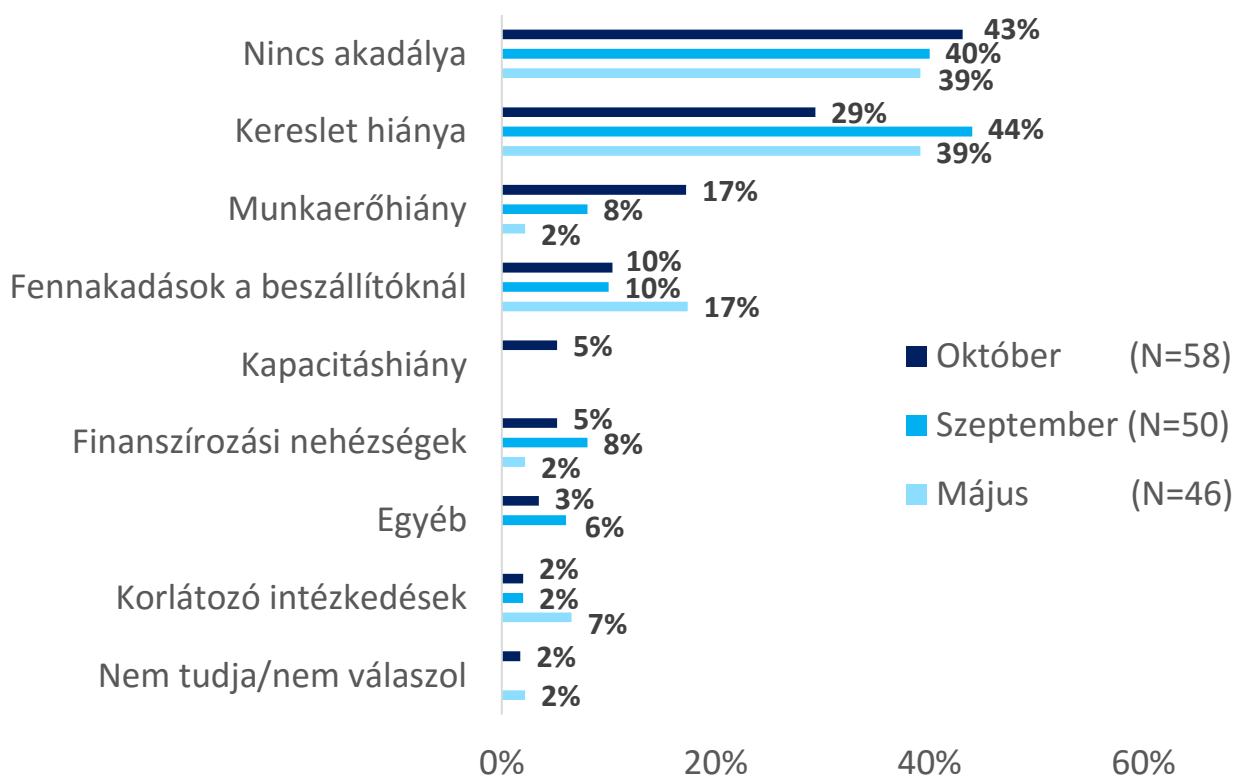
Forrás: saját szerkesztés a felmérésben kapott válaszok alapján

*A májusi és júniusi felmérésben nem szerepelt a kérdés

II. A termelés felfutása előtt álló akadályok

A termelés növelésében akadályt tapasztalók aránya csak kismértékben mérséklődött, azonban a külső kereslet érezhetően nőtt tavasz óta. A májusi felmérésben a válaszadók mintegy 60 százaléka tapasztalt valamilyen akadályt a termelési szint növelése kapcsán, ami októberre 55 százalékra csökkent, azonban a nehézségeket okozó tényezők súlya változott az elmúlt fél év során. A kereslet hiányát a májusi 39 százalékkal szemben októberben már csak a válaszadók 29 százaléka említette, miközben a munkaerőhiányt a májusi 2 százalékot követően októberben már 17 százalék. A beszállítóknál tapasztalt fennakadások májusban még a válaszadók 17 százaléka számára jelentettek problémát, azonban ennek aránya októberre 10 százalékra csökkent (3. ábra).

3. ábra: A termelés/szolgáltatás szintjének növelését akadályozó tényezők a válaszadók körében

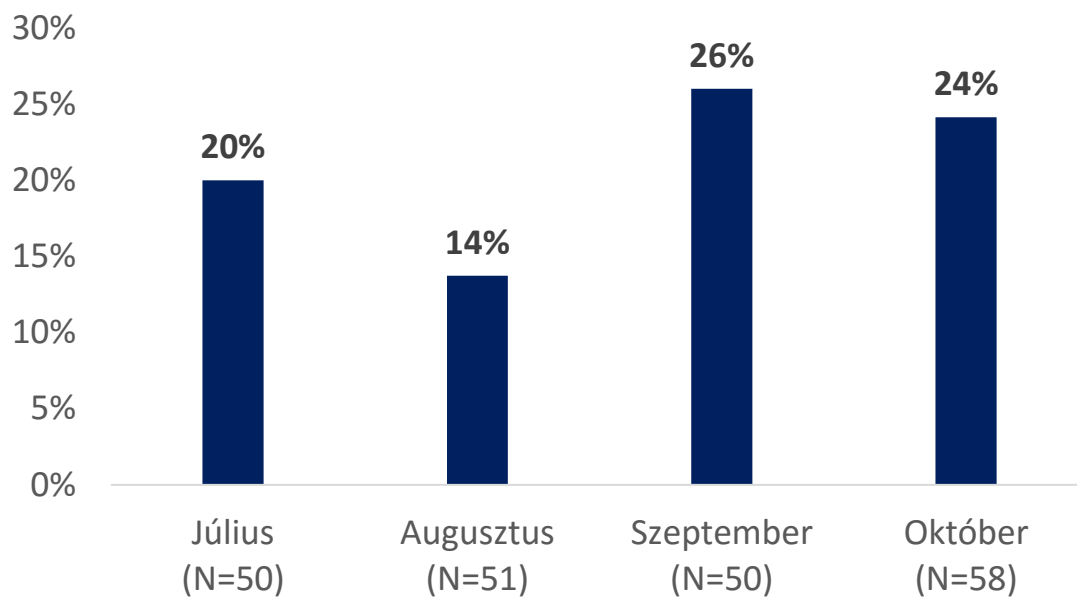

Forrás: saját szerkesztés a felmérésben kapott válaszok alapján

A járvány második hullámának megjelenése a teljes helyreállást várhatóan hátráltatni fogja, ugyanis az augusztusi 14 százalékot követően októberre 24 százalékra nőtt azok aránya, akik várakozásai szerint a termelés csak 2021-ben érheti el a járványi előtti szintet (4. ábra). A felmérés októberi fordulójában résztvevők várakozásai szerint az átlagos kapacitás-kihasználtság a felmérés időpontjában tapasztalt 97

százalékról csak 98 százalékra nő 3 hónap múlva.

4. ábra: A termelés válság előtti szintjét 2021-ben elérni tervező válaszadók aránya

Forrás: saját szerkesztés a felmérésben kapott válaszok alapján

„Szerkesztett formában megjelent a Világgazdaság print/online oldalán 2020. december 3-án.”